

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1904. augusztus 4

Csütörtök.

XXIII évfolyam. 62. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábas petisorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetések a nyiltterek díja előre fizetendő.

Új ipartörvény.

A mi ipartörvényünk éppen husz esztendő. Ennyi idő bőven elegendő volt arra, hogy kitérjenek a törvénynek hibái, hézagai és anomáliái. Oly átalakulások mentek végbe ipari téren a két évtized alatt, a melyekkel a törvény megalkotása idejében a törvényhozás nem számolhatott. Az iparüzés és annak gyakorlása, az iparoktatás, az iparszervezet és ipari bíraskodás a megváltozott viszonyok mellett kinőttek az 1884. XII. t.-cikk keretéből a szociálpolitikai vonatkozásu, egészen új intézmények keletkeztek, a melyek szabályozása és állandósítása mind sürgetőbbé vált. Kialakult a munkásvédelem szükségessége, mely megoldását sürgette a munkaviszony, munkaidő és a munkaségességügy kérdésének; a munkaközvetítés rendezése és a sztrájkkérdés szintén törvényhozási elintéztet követel; szóval az egész vonalon megérett egy új, modern alapokon és felfogáson épült törvényhozási alkotás.

Ilyennek van szánva az a kodifikációs munka, a melylyel Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter az érdekelt körök évtizedes panaszait és sérelmeit orvosolni, kívánságait kielégíteni, javaslatait pedig méltányolni kívánja. A szakember gondos előrelátásával és a minden izben gyakorlati államférfi bölcsességével gyökerénél lát az alkotás munkájához. Erre vall az a két vaskos kötet, melyet a kereskedelemügyi miniszter most adott ki, mint az ipartörvény módosításának első részét.

Az egész anyagot pedig a legjobb s az arra leghivatottabb kezekre bízta: Szerényi József, a kereskedelemügyi minisztérium ipari és belkereskedelmi szakosztályának főnökére. Nagy tapasztalat, az érdekelt körökkel való benső érintkezés és széles látókörű alapos tudás az, a mi Szerényit e munka megalkotására predesztinálta. S nem pusztán a magunk, hanem az ipar és kereskedelmi körök reményét és bizodalját fejezzük ki, a midőn Szerényi művétől valóban modernszellemű és gyakorlati megoldását várják a nagy horderejű kérdésnek.

A mű tervezete már maga megjelöli a kereteket, a melyben az ipartörvény módosítása várható. Első sorban lerakja a törvényalkotás munkája számára a biztos alapot: összegyűjtötte az érvényben álló ipari törvényeket, két évtized gyakorlatát és tapasztalatait, a végrehajtás rendjén felmerült elvi határozatokat és a bírósági

döntvényeket. S a hogy mindezeket csoportosítja, már ebből kirajzolódik az új ipartörvény tervezete és tájékoztat nyerünk annak keretére nézve. A most megjelent két kötet ezt a hazai joganyagot öleli fel, melynek egybeállítása lehetővé teszi a gyakorlati élet tapasztalatainak a törvényalkotásnál leendő értékesítését. Épp ezért a gyűjteményben még az ellentétes határozatok és döntések is helyet foglalnak. Ennek a most megjelent két kötetnek kiegészítése lesz egy harmadik önálló kötet, mely az érdekeltség kívánságait és javaslatait foglalja magában. Ezeknek az évtizedes panaszoknak, kívánságoknak és javaslatoknak egybeállítása betekintést enged a törvény által legközvetlenebbül érintett körök életviszonyaiba, melyeket a törvény alkotásánál szintén figyelembe kell venni.

A második részben a külföldi anyagot, mely az európai államok ipari törvényhozásának részletes ismertetését fogja nyújtani; a harmadik rész statisztikai anyag lesz, a negyedik pedig betetőzése a műnek: az új ipartörvény tervezete és indokolása. Ez a két utóbbi rész majd csak a jövő évre lesz kész, a többi még ez évben a nyilvánosság elé kerül.

Az iparfejlesztési akciónak, a melyet Hieronymi programjából ismerünk, ez a mű van hivatva egyik pillérül szolgálni. Rendezett, biztos jogviszonyok, törvényben gyökerező intézmények és garanciák nélkül egészséges iparpolitika nem fejlődhetik. S azoknak a viszonylatoknak, a melyeket az ipar és egyéb közgazdasági tényezők, őstermelés, kereskedelem és közlekedés közt az eleven élet megteremtett, csak a törvény adhatja meg azt a szilárd alapot, mely az együttműködést biztosítja. A mily mértékben a törvény mindeme viszonylatokra provideál, kétes vagy hűzagos rendelkezéseket kerül és a surlódási felületeket a minimumra szállítja le, oly mértékben fokozza maguknak a gazdasági összes tényezőknek erejét és ez erő által működésük eredményét.

Ezért tartjuk mérhetetlen horderjűnek azt a munkát, a melynek alapvető részét most teszi közzé a kereskedelmi kormány. Egész és jó munkának kell lennie, hogy rá lehessen építeni a magyar ipar jövőjét. Hiszszük, hogy ilyen lesz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház jul. 30-án a vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetésének tárgyalásához fogott. Teleki Sándor gróf előadó ismertetette a

költségvetést; utána Berzeviczy Albert miniszter mondotta el a kulturpolitika minden ágára kiterjedő nagyszabású beszédét, melyet a Ház minden oldalról általános helyesléssel fogadott.

Aug. 1-én Perczel Dezső vezetése alatt folytatta a képviselőház a vallás- és közoktatásügyi költségvetés tárgyalását. Eötvös Károly, Bedőházy János, Gál Sándor és Lendl Adolf szóltak hozzá a költségvetéshez.

KÜLFÖLD.

Az orosz-japán háború.

Londonból jelentik: A japánok egymásután foglalják el Port-Artur belső erődítményeit. Az oroszok két napon át szakadatlanul tartott. Mindkét részen óriási nagy a veszteség.

Proklamációt bocsátottak ki, melyben a várható oroszokat a vár feladására hívják fel.

Londoni újabb távirat szerint az oroszok feladták Port-Arturt.

Kézdivásárhely város közigazgatási állapota 1903-ban.

— Dr. Török Andor polgármester jelentése. —

Közügyekben, közintézményekben szükséges a minél nagyobb nyilvánosság. Ennek az elvnek hódolt városunk polgármestere is, midőn a város 1903. évi közigazgatási állapotáról a képviselőtestület elé terjesztett jelentését egy csinos kis füzetben kinyomatván, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátotta, hogy azok is bepillanthassanak a város beléletébe, ügykezelésébe, akik nem tagjai a képviselőtestületnek, de érdeklődnek a város ügyei iránt.

Ez az eljárás városunkban szokatlan dolog volt eddig; éppen ezért illőnek tartjuk, hogy a nyilvánosság egyik organuma: a sajtó részéről, a város közönsége nevében is elismeréssel honoráljuk polgárn esterünk ezen eljárását, mely különben nagyobb városokban nem új dolog.

A város mindenemű ügyeiről a gondosan szerkesztett jelentésben a polgármester 26 fejezet alatt számol be. A fontosabb dolgokat a következőkben ismertetjük.

A képviselőtestületnek 26 virilis, 26 választott s 10 hivatalból összesen 62 szavazattal bíró rendes tagja volt 1903-ban. A virilis tagok közül legtöbb adóval (1534 K.) Nagy Ferenc szeszgyáros, legkevésbé (44 K.) Jancsó Géza gyógyszerész van főlvéve. Az 52 képviselő között van 1 törvényszéki elnök, 1 kir. táblai bíró, 4 ügyvéd, 1 orvos, 1 közjegyző, 1 mérnök, 2 gyógyszerész, 2 iskolaigazgató, 2 pénzügyi tisztviselő, 1 országyűlési képviselő, 5 szeszgyáros, 2 sörgyáros, 11 kereskedő, 7 földbirtokos, 8 iparos, 3 vendégfő, keresmaros.

Az év folyamán elbaltak Csizsár József kereskedő és Molnár Józsiás országos képviselő, kik helyébe Zsolinszki István és Hamar Zoltán póttagok hivattak be.

A képviselőtestület tartott 2 rendes, 5 rendkívüli közgyűlést, melyeken összesen 50 ügyet tárgyaltak a folyó dolgokon kívül. A képviselőtestület fontosabb határozatait közül kiemeljük a következőket.

A vasút utcában a vármegyével közösen vízvezető csatornát épített a város.

Molnár Józsiás képvisleti tag halála felett részvétét fejezte ki a képviselői s tudomásul vette Molnár Józsiás azon végrendeleti intézkedését, hogy nevével egyetértve terjedelmes és értékes borsóságot a városra hagyományozta, azonban ne ének korlátlan tulajdonjoga fentartásával. Emlékét jegyzőkönyvileg megörökítette.

Ugyancsak mély részvétét fejezte ki Potsa József főispánnak a város díszpolgárának július 9-én bekövetkezett halála felett. Rendkívüli ülésben alkotott határozatával táviratilag tudatta részvétét a családdal, emléket jegyzőkönyvbe iktatta, a temetésen küldöttségileg képviseltette magát s koszoru megváltás címen a Stephánie menedékház javára alapítványt tett a boldogult nevére.

Az új közbiztonsági számokra telek kiszemelésére bizottságot küldött ki, melynek jelentése alapján elhatározta a képviselői, hogy Nagy Ferenc L. fia tulajdonát képező, a barompiacra kívül fekvő lucernás kertet a célra megvásárolja.

Kérést intézett az iparos tanonciskola államosításáért, felajánlva évi 400 K. hozzájárulást.

A Keeskés-Zsirus nevű havas fának szálanként való megbecsülése kimondatott.

Pál István apátot, a r. k. státus érdemes előadóját, kinek a r. k. főgimnázium kifejlesztésében elévülhetetlen érdemei vannak, 25 éves papi jubileuma alkalmából táviratilag üdvözölte a város.

A Vigadót — a nagy terem kivételével — özv. Jancsó Dénesnének évi 4001 korona 2 fillér bérért bérbeadta a képviselői nyílt árverésen.

Tudomásul vette a képviselői, hogy K. Bocz József 1900. óta felfüggesztett rendőrkapitányt a városi tanács ellen sújtó utján elkövetett becsület-sértés és rágalmazásért a budapesti kir. törvényszék mint esküdtbíróság 3 havi fogházra és 400 K. pénzbírságra ítélte.

A városi tanács a polgármesterrel 9 választott tisztviselőből állott, kivülök 1 irodavezető, 1 írónk, 1 végrehajtó, 3 díjnok, 1 fogy. adófelügyelő, 1 vágóhid felügyelő, 1 ordőr, 2 mezőőr és 7 vámszedő képezték a segéd és kezelő személyzetet.

Iktatóra érkezett 5285 ügydarab. Évfolytán elintéztetett 5267 drb. 1904-re átjött elintézetlenül 15 drb. Ebből elintézték: Dr. Török Andor polgármester 1916, Dobay János főjegyző 1621, Kevács Dániel tanácsos 996, Benkő Lajos gazdátan. 73, Lakatos Kálmán számvevő 301, Györbör Gábor irodavezető 347 ügydarabot.

Tanácsulást 55-öt tartottak. Külföldre szóló utlevél utaltvány kiadatott 15 napos 83 drb 131 egyén

számára; 1 éves 16 drb 29 egyén számára, melyek mind Romániába szöktek. A város kötelékébe felvett 16 egyén.

(Folytatása következik.)

T A N Ü G Y.

Az erd. róm. kath. status gimnáziumainak értesítője.

Az erd. róm. kath. status hazánk keleti felében, az erdélyi részeken fontos vallási és kulturális missziót teljesít. Hét főgimnáziumot tart fenn nagy áldozatok árán. Ezeknek a gimnáziumoknak értesítői fekszenek előttünk, mint a lezárt iskolai év szellemi aratásának és képei.

Ezeket kívánjuk röviden ismertetni, kiemelve a nevezetesebb mozzanatokat, összehasonlítást téve a tanulók létszámát, fegyelmi állapotát és tanulmányi előmenetelét illetően.

A hét gimnázium közül öt értekezéssel vezet be az értesítőt; kettőben pedig alkalmi cikkeket találunk.

A kegyesrendiek vezetése alatt álló kolozsvári gimnázium értesítőjében Komáromy Dezső hittanár, XIII. Leo pápa emlékeztetőre rendezett ünnepélyen mondott szép beszéd után, Erdélyi Károly dr., igazgató Fourier Szent Péterről, a nagy katolikus nevelőről értekezik. A nevelés történetben méltatlanul mellőzött nagy pedagógusnak örökíti meg emlékét, 34 oldalra terjedő kiváló dolgozatában.

A gyulafehérvári értesítő Páter János dr.-nak a Deák Ferenc ünnepélyen mondott, 25 oldalra terjedő hatalmas beszéde vezet be.

A marosvásárhelyi értesítőben Szilveszter Ferenc lírai költszetéről 121 oldalon.

A székelyudvarhelyi értesítőben a fiatalon elhunyt Mihálovits Béla tanárnak nekrológja található Burger Arthur tollából, a mely után Soó Gáspár igazgatónak 25 éves tanári jubileumát írja le Kovács János tanár.

A brassói értesítő nyelvészeti fejtegetést közöl 53 oldalon Gyárfás J. Tihamér dr.-tól „Brassói-e vagy brassai?” címen. Ezután szintén Gyárfás Tihamér az év folyamán rendezett iskolai színjátékról számol be.

A kézdivásárhelyi-kantai főgimn. értesítőjében Kovács Bernádin 10 oldalon a tanulmányi kirándulások fontosságát fejtegeti.

A csíksomlyói értesítőben Herberger Béla irt a regényről 64 oldalra terjedő tanulmányt.

A hét intézetnél, nem számítva a más felekezetek hitoktatóit, összesen 108 tanár működött, kik közül 96 rendes, 11 helyettes és 1 gyakorlótanár volt.

Beiratott összesen 2371 tanuló. Vizsgálatot tett 2200 tanuló. Róm. kath. volt. 1640.

A tanulók száma a gimnáziumok között így oszlott meg:

Melyik gimnázium?	Mennyi iratott be	Hány vizs.	Hány kath.
Kolozsvár	480	425	325
Gyulafehérvár	362	346	206
Marosvásárhely	334	305	211
Székelyudvarhely	297	281	248
Brassó	239	224	132
Kézdivásárhely	310	291	206
Csíksomlyó	349	328	312
Összesen:	2371	2200	1640

Mint a táblázat mutatja, legtöbb tanuló volt a kolozsvári gimnáziumban, legkevesebb a brassói.

A fegyelmi állapot általában kedvezőnek mondható. Szorványosan ugyan fordultak elő kisebb nagyobb hiányok, de ezeket az ifjak a kellő szigorral való megdorgálás után igyekeztek leszokni. Ennek tulajdonítható, hogy a hét intézetnél összesen csak 29 tanuló kapott kevésbé szabályszerű viselkedést. Ebből a

kolozsvári gimnáziumra esett	4
gyulafehérvári	2
marosvásárhelyi	8
sz.-udvarhelyi	4
brassói	7
kézdivásárhelyi	1
csíksomlyói	3

Összesen . . . 29

Egy pár intézet (a kézdivásárhelyi és gyulafehérvári) nem elégedett meg a fegyelmi szabályoknak az iskolában való betartásával, hanem ezenkívül éber figyelemmel őrködött a künnlakó tanulókon is, amennyiben részükre házirendet készítettek és a tanárok több alkalommal megvizsgálták őket.

Tanulmányi tekintetben is kedvező képet mutatnak az intézetek.

Vizsgálatra állott a hét intézetnél 2200 tanuló.

Ezek közül haladó	—	—	1649
„ „ javíthat	—	—	237
„ „ ismételt	—	—	296
„ „ nem ismételhet	—	—	18
Összesen:	2200		

A fentebbi számok a különböző intézeteknél így oszlanak meg:

T Á R G A.

K. Horváth Ignác

1848—49-es honvéd huszár alezredes 90 éves jubileuma alkalmából.

Ha valaki egészséges, rózsás arccal, fiatal emlékező tehetséggel, eleven kedélyvel lépi át az élet megpróbáltatásokban gazdag éveinek kilencedik X-ét s belép a tizedikbe, még akkor is megnyugvással tekinthet vissza a viharokban és érdemekben gazdag múlt, ha testi szemeivel már nem sokat lát és ha földi javakkal nem rendelkezik is. Horváth Ignác 48-as Mátvás huszár alezredes csak lelki szemeivel tekinthet immáron vissza.

Testi szemeivel ő már többé nem látja a világot s a világnak előtte mindig tisztelt, legszebb teremtményeit.

Vagyonának áttekintése okából sincs valami nagy szüksége testi szemeire.

A székelyföld egyik leggazdagabb ura volt a múlt század első felében Horváth. Vagyon egy részét elvette az osztrák, a másik részétől megfosztották a gonosz emberek.

Ma könnyű lélekkel mondhatja az öreg ur, hogy ha anyagiakban szegény is, de életkorban elég gazdag.

Kilenevencedik életévát töltö be július 31-én, a Potófi eltűnése, vagy halála évforduló napján. 1814. július 21-én született, M. Zsákonon, Udvarhelymegyében, egykori birtokán.

Usaládja és ismerősei, köztük Kovács Miklós püspök, fiatal korában papnak szánták. Ő azonban katona akart lenni.

És pedig ambíciót, csinált abból, hogy belőle egykor jeles katona váljék.

A fiatal lélek nem sejtette még akkor, hogy hazafi és katona nálunk nem egymást fedő fogalmak.

Tizenhét éves korában, mint tanult ifjú, 1831. szept. 31-én lépett a 14. sz. I. székely határőrezredbe. Mint uri család tagja, az ezredben, mindvégig a maga költségén szolgált.

Ezredét 3 év múlva, egy időre elhagyta. Karánsebesre ment magasabb katonai kiképzetésre. A bánáti illir ezrednek volt itt akkor magasabb katonai iskolája.

Itt tanult egy évvel később Klapka György tábornok is.

A három évi tanfolyam után 26 kitűnővel lépett ki az iskolából s tért vissza ezredéhez, míg Klapkának csak 17 tantárgyból volt kitűnője.

A mikor az intézetből haza került, fellebbvalói vegyes érzelmekkel fogadták.

Beesülték benne a kitűnően vizsgázott fiatal kadétot, de nem nézték jó szemmel az osztrák mundorban is lelkesedni tudó tántoríthatatlan magyar hazafit. Súlyosító körülmény volt rá nézve az, hogy két bátyja a magyar közélet terén vezető szerepet játszott.

A fiatal kadét Csíkszépívre helyeztette át magát, a 6. századhoz, honnan adjutánsi állásra az alezredes mellé osztatott be. Időközben az alezredes szobájában dolgozott.

Később megbízták a végzett tiszthelyettest, hogy szervezzen kadétiskolát az ezred kebelében. Ő ezt meg is tette, de az iskola nem vált be. Egy m a g a

a tenger tananyaggal megbirkózni nem tudott. Társai pedig nem tudtak tanítani. És így bezárták az iskolát. Horváthot magyar érzése és szervező képessége nem hagyta nyugodni. Szervezett egy magyar olvasó kört az ezredben.

Célja volt ezzel az, hogy a székely művelt ifjakat a nemzet, az ország helyzetének ismeretéhez juttassa. Ez volt az osztrák katonai pálya futásának záró köve.

Az osztrák ezred parancsnokságnak ez nem tetszett. Gedeon ezredes már előzőleg is figyelemmel kísérte őt, mert testvéreiről tudta, hogy kuruc vér van benne.

Időről-időre bizalmas jelentést tett az ifjúról estei Ferdinánd katonai parancsnoknak és Metternichnek.

A mikor pedig megtudta, hogy a magyar olvasó kör számára még a Kossuth lapját is meghozatja a gazdag ifjú, Horváth Ignác, s azt a társaság olvassa: na hiszen, akkor lett igazán veszedelem.

Horváth Ignácot rögtön vád alá helyezték és szigorú fogságba tették. Így született néhány újságért az ambiciós katona, három hónapi súlyos fogságban. A vizsgálattal, zaklatással kiölték lelkéből a katonaság iránti szeretetet. S bár az „Agent Nachricht” tiszté kinevezését meghozta, nem kellett többé a katonai szolgálat.

Pedig jó hasznát vették. Hiszen szolgálata alatt nemcsak iskolát kezdett alapítani, hanem mint műszaki iskolát végzett mérnök, határrendezésben való részvételle is ki volt küldve.

Bécsből kapta a peocsétes levelet a főhaditáncostól (Hofkriegsrath), hogy a határszélek rendezésében legyen működő tiszt. A határbizottságban résztvettek: Románia, Moldva, Törökországbeli ki-

Intézet	Haladó	Javíthat	Ismétlő
Kolozsvár — — —	323	45	52
Gyulafehérvár — —	251	44	49
Marosvásárhely —	206	31	63
Székelyudvarhely —	222	39	25
Brassó — — — —	174	25	21
Kézdivásárhely —	234	18	34
Csiksomló — — —	229	35	52

Megjegyzendő azonban, hogy az ismétlésre utasítottaknak majdnem fele — azok, kik két tárgyból kaptak elégtelen tanjegyet, — főtanhatósági engedéllyel szintén javíthatnak.

A haladók közül 110 volt jeles, a mely az intézetek között így oszlik meg:

Kolozsvár	jeles	—	—	21
Gyulafehérvár	"	—	—	21
Marosvásárhely	"	—	—	12
Székelyudvarhely	"	—	—	8
Brassó	"	—	—	12
Kézdivásárhely	"	—	—	21
Csiksomló	"	—	—	14

Egy néhány intézet (Kolozsvár, Csiksomló és Székelyudvarhely) a tanulók előmenetelét százalék szerint is kimutatja, ellenben Brassó még fokozatonként sem összegezi.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett:

Kolozsvárt	45	letette	38	jeles	2	javit	4	ism.	2
Gy.-Fehérvárt	24	"	14	"	3	"	5	"	5
M.-Vásárhelyt	18	"	17	"	2	"	1	0	0
Sz.-Udvarhelyt	24	"	21	"	1	"	1	0	3
Brassó	17	"	17	"	3	"	0	0	0
K.Vásárhely	21	"	17	"	1	"	3	0	0
Csik-Somlyó	19	"	14	"	1	"	1	1	4
Összesen:	168	"	139	"	13	"	14	"	14

Ezzel végeztünk is a tanulókról szóló statisztikai adatokkal. Hátra van még az, hogy az ifjusági egyesületekről szóljunk. Mindenik intézetnél van önképzőkör, melyek tevékeny munkásságot fejtettek ki: ünnepélyt rendeztek minden egyes nevezetesebb alkalommal.

Majláth Gusztáv püspöknek buzgólkodása folytán megalakultak a Mária-társulatok, melyek az ifjuság vallásoskölcsi életének intenzívebbé tételét célozzák.

Van majdnem minden intézetnél kirándulási egyesület is, melyeknek hazarészünk megismerése a célja.

A tanári, valamint az ifjusági könyvtárak és szertárak ez évben is tetemes gyarapodást mutatnak. Ezeknek szaporodását is szeretjük volna intézetenként kimutatni, ámde ez, mivel némely értesítő az

egész állományt mutatja ki és nem az évi szaporulatot, föltette nehéz lett volna.

Az elmondottakból is meggyőződhetik minden elfogulatlan olvasó, hogy a fennebb tárgyalt hű főgimnázium mily tetemes áldozatba kerül az erd. róm. kath. státusnak, mint fentartó főtanhatóságnak.

Mindenki csak elismeréssel lehet iránta, — mint az erdélyrészi közművelődés hatalmas faktora iránt.

Biró Lajos.

NAPI HIREK.

— **Vizsgálóbírói kinevezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter Veress Gyula kir. törvényszéki bírói kinevezte a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter a sepsiszentgyörgyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz titkárrá Petrovai László lugosi pénzügyi segédtitkárát nevezte ki.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Hock János kovásznai m. kir. állami elemi isk. tanítót ezen minőségében áthelyezte a hasznos felsőhuta áll. el. iskolához.

— **Kinevezés.** Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök Péterffy Árpád esiklázárfalvi k. tanítót kinevezte Lemhénybe r. kath. kántorrá és tanítót. A kinevezéshez úgy az új kántortanítónak, mint a hitközségnek szerezését kívánpunk.

— **A kézikörület szabadelvűpártja** mult szombat délelőtt tartotta meg alakuló gyűlését Kézdivásárhelyt nagy érdeklődéssel. A gyűlést Imets János nagybirtokos, Bodor Géza ref. esperes és dr. Sinkovics Ottó nagybirtokos hívták össze a vármegyei szabadelvűpárt határozatából. A népes gyűlésen megnyitó beszédet Bodor Géza mondott, nagy lelkesedést kelte a nagyszámban megjelent párttagok között. Utána dr. Sinkovics Ottó hangsúlyozta a megalakulás szükségességét, általános helyeslés követte a komoly politikai beszédet. Forró Imre mondott még lelkesítő beszédet, mire nagy lelkesedéssel megalakult a szabadelvű párt. Előnknek Imecs Jánost választották közfelkiáltással. Megválasztották a bizottsági tagokat és az összehívás erős elhatározásával oszlott szét az impozáns gyűlés.

— **Halálozás.** Kézdivásárhelyi Csizsár Dávid üvegező polgártársunk felesége szül. Mitróczk Albina Bálványosfüreden, hová üdülni ment, 57 éves korában, szívizélhűdés következtében hirtelen elhunyt.

Hűlt tetemeit hazaszállították Kézdivásárhelyre, hol nagy részvéttel augusztus 3-án délután temették el.

— **Méhtenyésztési gyakorlati előadás.** Nagy János VII. ker. méhtenyésztési szaktanár folyó évi augusztus 11-én és esetleg 12-én Kézdivásárhelyen, az „Erzsebet” árvaleány nevelő intézet államilag segélyezett méhésén gyakorlati irányú előadást tart, melyet ajánlunk az érdekeltek b. figyelmébe.

— **Miniszteri rendelet az iskolai beíratásokról.** Minden szülő, a kinek iskolás gyermeke van közelről érint a belügyminiszternek az a rendelete, a mely most érkezett a város törvényhatóságához. A rendelet nagyon megkönnyíti az iskolai beíratásokat, mert fölsőlegessé teszi a beíratásoknál a költséges és sok utánjárásba kerülő születési bizonyítványokat, a melyeket ezenül egyszerű tanusítvány helyettesít. Ezeket a tanusítványokat díjtalanul és bélyeg nélkül szolgáltatja ki az anyakönyvi hivatal. Az erről szóló okos rendelet, mely különösen kedvező a szegény családos emberekre, különben csak felújítása egy már tavaly kiadott rendeletnek.

— **Szerelmi dráma.** Lészfalván augusztus hó 1-én éjjel Márton Róza 20 éves eselődleány amiatti bánatában, hogy szeretőjét katonának vitték, gazdája Kocsis András igazgató-tanító istálló padlásán felakasztotta magát.

— **Női hitszónok.** A leicesteri unitárius egyház, amelynek igaz, hogy alig van százötven tagja, Petzold Gertrudot választotta meg hitszónokának miután sikkerrel tartott három predikációt. Petzold kisasszony huszonnyolc éves és egy katonatisztnak a leánya. Berlinben hallgatta a theologia és bölcseleti előadásokat. A tanulmányait azután a st.-andrewsi egyetemen folytatta Skóciában és 1889-ben kitüntetéssel szerezte meg a master of arts címet. Jelenleg még az oxford Manchester Collegien tanul.

— **Olcsóbb lett a szarvasmarha.** A nagy szárazság annyira kiégette a legelőket és réteket, hogy a gazdák takarmányhiányban szenvednek s a mint a hivatalos értesítések szólnak, a gazdaságok jelentékenyen redukálja a szarvasmarha állományt. Napról napra nagyobb mennyiség kerül az állatvásárokon eladásra s az egész országban csökkenek a husárok. A mászarosok a husárok emelését azzal okolták meg, hogy a szarvasmarhák ára a tavasz elején felszokkott s alig lehetett vásárolni. Most a helyzet nagyot változott. A gazdák tömegesen adnak tul állatjaikon. A huszdrágulás oka megszűnt. Vajon a mászarosok leszallítják-e a fölemelt husárakat? A méltányosság legalább azt hozza magával, hogy a minő arányban a beszerzési ár lejjebb szállt, a huskimérési árak is eszerint szállnának alább.

küldöttek. Utóbbi helyről Briedsan bég. Bécsből Hammer tolmács. Ojtoztól Dragojaszáig (Beszterce-Naszódmege) állapították meg a határokat. Három hónapot dolgoztak kinnt. Horváth kapott 48 kr napiidit.

Három havi súlyos fogság, két havi profoszárismot után tehát otthagya a katonaeletet.

Pedig váltig biztatta Schiradik őbester, ne mondjon le. Jóváteszik az elkövetett dolgokat. Az ambiciózus ifju meggyőződött, hogy hazáját szerető becsületes magyar ember az osztrák hadseregnek kötelékében nem érvényesülhet.

Letéve az egyenruhát, utazni ment. Bejárta Németországot, Svájcot, Hollandiát, Belgiumot, Angliát, Francia- és Olaszországot. Midőn hazatért, a gazdaság után látott.

*

Agyagfalvára, a székely gyűlésre már hatvan-két Mátyás-husár élén jelent meg Horváth Ignác. Igaz, hogy a husárok szörén ülték meg a lovat és csak sapkájuk és kardjuk volt, de lelkesedés annál több volt bennük.

Az agyagfalvi gyűlés után alakult három tábor, egyikének vezetését Horváth I. parancsnok vállalta el. Ezzel s a később szervezett csapatall küzdött Urban ellen Sáromberkén, Marosszentivánon, Szászrégenben, hol Teke felé futott meg a komisz férfi.

Nyárádtől már 108 huszára volt. Több kisebb-nagyobb csatát küzdött végig, míg végre összegyűlt a székelység Uzonban, hogy eldöntsék azt, hogy aktiv, vagy passiv magatartást tanusítsanak-e a jövőre nézve.

Riebel osztrák őrnagy arra szólította őket, hogy tegyék le a fegyvert.

Horváth javaslatára a gyűlés az aktivitás mellett döntött.

Ezután Prázmár, Hermány, Hidvég, Földvár körül esatáztak s csak br. Haydtával szemben nem tudtak győzni. Ez 6000 sorkatonasággal támadta meg a barótiakat az Olt torkolatánál Alsó-Rákoson s ekkor december 9-én baj volt a szomszéd Köpeczen.

Am ezenkívül a Mátyás husárok s a 12-ik zászlóalj fentartotta Háromszéken a magyar zászlót. Másutt mindenütt az osztrák, oláh és szász garázdálkodott.

Ők ekkor 17 pontba foglalt szerződéssel fegyverszünetre léptek.

Az egyezségnek első pontja az volt, hogy a foglyokat kölcsönösen kiadják.

Ezt a feltételt nem tartotta meg az osztrák. A foglyok közül egy őrnagyot, egy századost és egy hadnagyot visszatartott.

E megállapodásokat Bem és Teleki Sándor Beszterczénél olvasták.

Am a székelyek is neszét vették Bem apó Erdélybe jövetelének.

Matskásy Anti hozta meg az örömhírt a székelyeknek. Booskorban, tüszőben, nyitott inggel oláh parasztlőtözetben jelent meg.

Este gyűlt össze a tisztikar. Előttük elmondta Bem bejövetelét. Kihuzta zsebéből a karácsony harmadnapján Kolozsvárt nyomtatott kiáltványát. Felolvasta. Volt öröm, lelkesedés, éljenzés.

Horváth Ignác kéznél tartott 6 huszára még azon éjjel benyargalta a falvakat hirt adni. Mint a futó tűz, terjedt a jó hír. Másnap, mint a hóföregtet, omlott falvakról a katonának való nép. Kész volt a sereg Gál Sándor K.-vásárhelyi vidékét lelkesítette fel.

Ismét csatákba mentek tehát s nap-nap után

küzdöttek míg végre február elején az első muszka sereget megpillantották Szentpéternél.

Ezt az öreg ur érdekesen tudja elmagyarázni. Ő ekkor már őrnagy volt.

Századja élén neki vágatott Szent-Péternél a muszka seregnek. Nem törődött a sortűzzel, a villogó lándzsákkal. Egy muszka tisztet levágott. Azonban arcán átdöftek egy lándzsát, melynek hegye a száju-üregén áthatolva, tulfelől kijött. Nyakán is súlyos szurást ejtettek. Egy lándzsa hegy a hátán furódott be s a tüdejéig hatolt. Az ötödik mély sebet combján ejtették.

Megsebesítették a lovat is. Őt pedig, mint tetszhalottat hagyták a havon.

Csata után huszárai emelték fel. Gondos ápolás mentette meg.

Egy hónap mulva, március 5-én három nyitott sebbel ismét jövon ült s küzdött. További küzdelmének sok érdekes epizódja van s egy más alkalommal az öreg ur eleven előadása után le fogom ezeket is jegyezni.

Julius 31-én családias jelleggel ünnepelte meg születése 90 éves emléktét a férfinak a kolozsvári Erekllyemuseum, melynek tiszteletbeli tagja, Kolozsvár hazafias közönségének jelenlétében. Az ünnepélyen Fekete Nagy Béla h. polgármester a város, kézdivásárhelyi Nagy Pál 48-as főhadnagy, a kolozsvári honvéd egyeslet, Biró Lajos kézdivásárhelyi főgimn. tanár a háromszéki székelyek nevében, Kuskó István az Erekllyemuseum nevében meleg hangon üdvözlők a szabadságharc 90 éves hőseit, majd az üdvözlőket olvasták föl, lelkes óvációkban részesítvén őt élete e fontos fordulópontján.

K. I.

H I R D E T E S E K.

A piac soron levő ujonnan épült házam emeleti részét — kényelmes feljáróval —
szeptember 1-től több évre
haszonbérbe kiadom.

Értekezni lehet **Ifj. Jancsó Mózes** nyomdatulajdonossal. (105. 2—3.)

HIRDETMÉNY.

Alulírott takarékpénztár igazgatósága közhirrre teszi, hogy **folyó év szeptember hó 1-től** úgy a régebbi, mint az új betétek után — az intézet által hordozandó tőkeamat adó mellett

3¹/₂%-ot fizet.

Kézdivásárhely, 1904. július hó 29-én.

(106. 2—3)

Kézdivásárhelyi Takarékpénztár.

Örök áron eladó, esetleg 6—9 évre haszonbérbe adó

BIRTOK.

Háromszékmegyében, f.-csernátoni határban, 65 k. hold tagosított tehermentes prima szántóföld, 9 hold szénarét, 47 hold első osztályu csereerdő, két lakó belső telek, gazdasági épületekkel és finom gyümölcsfákkal, a kertek fásítva.

Felvilágosításokat ad a tulajdonos:

ÖZV. KOVÁCS KÁROLYNÉ

KOLOZSVÁRT, Trefort-utca 19. szám.

(104. 5—12.)

Eladó ablakok és ajtók!!

Használt, de jókarban levő ablakok, ablaktokok, zsaluk, és ajtók — építés következtében **jutányos árban**

ELADÓK.

Értekezni lehet **Ifj. Jancsó Mózes** nyomdatulajdonossal Kézdivásárhelyen.

BUTOR

anyakönyvi hivatalok berendezésére, valamint községi előjáróságok részére **ugy készpénzért, mint részletfizetésekre** kapható

butorraktáromban

Kézdivásárhelyt,

hol állandóan raktáron van: szalon-, ebédlő- és hálószober berendezés, ruha- és éjszakai szekrény, szalon- és ebédlő-asztal, ágy, mosdó és éjszakai szekrény, továbbá: magas, félmagas, háttas és heverő divány, garnitúra, matracz, fali és toaletti tükör, nád- és préselt ületű hajlitott szék, ablak earnis, stb. melyeket a jelenleg ujonnan berendezett ASZTALOS MŰHELYEMBEN kitűnő száraz anyagból saját felügyeletem alatt készítették s olcsó árak mellett bocsátok szíves rendelkezésre.

Tisztelettel:

Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.

(31. 11—18.)

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland-cementet ajánl olcsó áron a

BRASSÓI PORTLAND-CEMENT-GYÁR

Br. ssóban; Kézdivásárhelyt kapható: K. Csiszár József utóda **Szabó Lajos** urnál.

70 28—30.

Nyomatott Ifj. Jancsó Mózesnél Kézdivásárhelyt.